VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za žulovými obry a památkami do Žihle

GPS souřadnice: 50.0466814, 13.3631408

Praktické informace

Délka trasy: 3 km

Obtížnost: Lehká trasa pro děti od 5 let. Je krátká a vede po rovince. Klasická kola i kočárky tentokrát nechte doma, loukou projedou jen ty terénní. Lesem (pokud půjdete k žulovým balvanům) ani ty ne. Pejskům se výlet líbit bude.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: Nejrychleji se do Žihle dostanete, když se vydáte po D6 na Karlovy Vary a pak odbočíte na sjezdu 62 na Jesenici → Žihli. Přibližně 120 km zvládnete za hodinu a půl.

Parkování: Odložte vůz na parkovišti u nádraží – zdarma.

Možnost občerstvení: restaurace U Kiliána.

Nejbližší další výlety agentury Velká dobrodružství: Chyše, Nečtiny, Manětín, Rabštejn nad Střelou, Štědrá, Bochov, Valeč, Kralovice, Kožlany atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás na výlet do Žihle, obce s historií sahající až do 13. století. Leží v krajině plné lesů a zajímavých přírodních míst. Cestou si ukážeme starý kostel svatého Václava, zámek i další připomínky minulosti. Také vás pozveme do lesa, který střeží mimořádně obrovské žulové balvany. Povíme vám, jak po sesuvu půdy vzniklo zdejší jezero a také o tragickém osudu lidí z transportu smrti. K tomu všemu budeme luštit tajenku.

Výlet s tajenkou vznikl s podporou a pomocí Destinační společnosti Postřelí, a je tedy pro všechny zdarma. ☺

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci, tento výlet se vám bude moc líbit: Je totiž kraťoučký a vede celý po rovince. Jen cesta za Bábou a Dědkem vás potáhne do mírného kopce. Ptáte se, proč se namáhat cestou za nějakými starci? Pojďte s námi na výlet a dozvíte se!

Stejně jako k našim ostatním výletům jste i k tomuto dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst správné texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny dnešní úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Žihle leží v severním výběžku Plzeňského kraje, asi 11 kilometrů severozápadně od Kralovic. Najdete ji přibližně 450 metrů nad mořem a na první pohled ji obklopuje hlavně krásná příroda – rozsáhlé lesy, rybníky, potoky a obrovské žulové balvany.

Balvany jste od silnice či z vlaku zatím neviděli, ale povíme si o nich na konci výletu. A pokud budete chtít, můžete se na ně jít podívat.

Nyní je ale potřeba vyhledat nádraží a zaparkovat u něj. Pokud přijedete vlakem, budete to mít jednodušší. :)

Vystupte z dopravního prostředku a rozhlédněte se. Jak se vám tady líbí?

Železniční stanice Žihle leží na dnešní trati číslo 160 mezi Plzní, Žatcem a Mostem. Provoz na ní byl zahájen v roce 1873. Nádraží se v průběhu historie několikrát jmenovalo jinak. V letech 1873 až 1918 se používal název Scheles, v letech 1918 až 1924 Žíhle, od roku 1924 Žihle. Během německé okupace v letech 1938 až 1945 se znovu používal název Scheles a po roce 1945 opět Žihle.

Jak by se vám líbilo, kdybyste se třeba každý rok jmenovali jinak?

Který název vám vyhovuje nejvíc? Jak byste obec nazvali vy? Nám by se třeba líbil Granitov nebo Žulákov. Proč? Pochopíte na konci výletu. :)

Vidíte kolem sebe něco neobvyklého? Třeba nějaký předmět, který visí tam, kde by neměl? Jak se mu říkalo v minulosti? Napovíme, že slovo začíná na písmenko B.

Najděte na stejné budově letopočet vytesaný do žuly.

1. **Opište poslední číslici z letopočtu.**

Železnice změnila podobu obce. A to dost! Než sem přisupěl první železný oř, bylo živo hlavně kolem návsi, kostela a panského sídla. Později se Žihle začala rozrůstat také směrem k nádraží. V roce 1925 byl u stanice otevřen Národní dům s restaurací a kinem. Je to přesně ten, co na něm visí kolo. A na kterém jdeme hledat další ukryté nápisy.

Z nádraží odcházíme tak, že máme koleje po levé ruce. Táhne nás to do přírody.

Najděte na domě cedulku s nápisem *SATAN BIKERS*.

A v okně nápis *ZAHRÁDKÁŘI KERSKU*. Odkud tento nápis rodiče a prarodiče znají? Že jim to nic neříká? Napovíme, že by říkalo, kdyby prošli náš výlet s tajenkou *Po stopách Bohumila Hrabala Kerskem*.

Napravo mineme místní sokolské hřiště. Nad vchodem dřevěná tabule hrdě hlásí, že jste v Plzeňské župě. (Neplést s žumpou! Kdo ví, co to je a k čemu žumpa slouží?)

A co že je ta *župa*? **V Sokole je to označení jakési velké rodiny, do které patří sportovní oddíly z blízkých měst a vesnic.**Sokolíci z jedné župy drží spolu, mají vlastní jméno, vlajku a pospolu šlechtí svá těla i duše pohybem.

2. **Jakou barvu má nápis?**

Víte, co je Sokol? A máte nějaký v místě, kde bydlíte? Je to dost možné…

Není to místo, kde by v kleci chovali nějaký obzvláště vyvedený exemplář chráněného dravce. Sokol je označení českého tělocvičného a tělovýchovného spolku, v minulosti hodně velkého a hodně populárního. Kdo kdysi nebyl sokol, ten jako by ani nebyl. Přinejmenším se zdál být podezřelou existencí. Za zakladatele Sokola jsou považováni pánové Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Do Sokola můžete vstoupit i dnes, protože tahle tělocvičná organizace vlastně nikdy nezmizela docela. Tyršovo sokolské heslo ostatně platí dodnes. Jak zní? Přece: *V zdravém těle zdravý duch!*

(Když jsme byli menší, rádi jme si toto zvolání předělávali na: *V zdravém těle zdravý puch.)*

Mineme domeček obrostlý přísavníkem, zamáváme lebce na popelnici a za obrovskými průmyslovými sily odbočíme na polní cestu doprava.

O železnici vám povíme ještě jednu zajímavost. Není jen o vlacích, ale zajímavost to je. :)

Nedaleko Žihle (silnice směrem na Mladotice) se v roce 1872 vytvořilo **Odlezelské jezero**. Nevzniklo ovšem přirozeně. Za jeho zrod může obrovský sesuv půdy. Po mimořádně silných deštích se západní svah Potvorovského vrchu rozmočil a dal se do pohybu. Spousta zeminy a hornin sjela jako na saních do údolí a přehradila Mladotický potok. Za touto přírodní „hrází" se začala hromadit voda… A během několika dnů vzniklo nové jezero. Deště byly tehdy opravdu výjimečné. V okolí Plas, Mladotic, Potvorova a Žihle spadlo během asi hodiny a půl přibližně 240 litrů vody na jeden metr čtvereční. Sesuv navíc ovlivnily jak dřívější těžba kamene ve svahu, tak zářez připravované železniční trati.

Dnes je Odlezelské jezero dlouhé téměř půl kilometru a široké asi 70 až 100 metrů. Průměrnou hloubku má přibližně 8 až 9 metrů.

Podle místních pověstí smetl sesuv na dno budoucího jezera celý vlak. I s vagony. Pravda to není. Už proto, že se trať teprve stavěla. Pro jistotu ale dno jezera propátrali i potápěči. Nic nenašli. Přesto doufáme, že se třeba spletli.

Jízda takovým podvodním vlakem, to by bylo něco! My do něj ovšem nasednout nemůžeme, protože musíme šlapat. Možná si ale z vagonků vytvořili mobilní domky místní vodníci. A pište si, že je náramně dobře zamaskovali, protože na jejich trvalé umístění určitě nemají povolení. Zato my máme povoleno říct si o vlacích nějakou říkanku.

Jede vláček kolejáček,

pěkně houká do zatáček.

Jede, jede pro děti,

cestu zná už zpaměti.

Dokážete se tuto říkanku naučit, než dorazíme ke kostelu?

Jak se jmenuje místo, kde jsou vlaky a lokomotivy odstavené, opravují se a připravují na jízdu?

3. **Napište, jak se jmenuje „garáž" pro vlaky?**

Rodiče případně napoví…

Držíme se pěšiny a míjíme keře. Poznáte, který z nich je šípek a který jeřabina? Jakou mají jejich plody barvu a který z keřů má trny? Dají se jejich plody jíst?

Jeřabiny rostou na jeřábu. Jsou malé, kulaté a většinou červené nebo oranžové a rostou v bohatých trsech. Uvnitř mají několik drobných semínek. Šípky jsou plody růže šípkové. Bývají větší, podlouhlé nebo oválné, nejčastěji oranžově červené. Uvnitř mají spoustu drobných tvrdých semínek obalených jemnými chloupky. Jeřabiny jsou důležitou potravou pro ptáky, například pro drozdy a kosy. Šípky zase zůstávají na růžích dlouho do podzimu a jsou velmi bohaté na vitamin C. A ano, šípek můžete sníst. Také možná znáte šípkový čaj. Vitamin C, který obsahuje, je důležitý pro správnou funkci imunity, tvorbu kolagenu a hojení.

Vzpomenete si ještě na nějaké jiné léčivé bylinky, ze kterých si můžete uvařit léčivý čaj? Jednu dnes ještě potkáme.

Když je řeč o šípcích, my milujeme šípkovou omáčku. Nejlépe ve společnosti nějakého kančího masíčka. Kdo ovšem někdy ručně vyráběl šípkovou marmeládu, která je k výrobě omáčky potřeba, dobře ví, že je to vyčerpávající a náramně dlouhý zápas s pichlavými chloupky semínek. Je ve vaší rodině či mezi známými někdo, kdo toto šípkové klání někdy podstoupil?

4. Jak se jmenovala princezna, která se o šípkový keř píchla a usnula?

Podejdeme dráty elektrického napětí. A jakmile uvidíme stezku vedoucí přes pole mírně doleva, vydáme se po ní.

Než dojdeme k rybníku, řekneme si něco o místní historii. Napadá vás, proč se obec jmenuje tak, jak se jmenuje?

Název Žihle bývá spojován se slovesem „žihnout", tedy vypálit. Podle této představy první lidé vypálili část lesa, aby

získali místo pro pole a novou osadu. Dnes by jim hasiči dali co proto, ale tehdy se to tak nebralo.

První písemná zmínka o Žihli pochází z roku 1238. Tehdy ji český král Václav I. směnil s klášterem Plasy za Kožlany s lesem. Už v roce 1268 se o Žihli píše jako o trhovém místě. To znamená, že se zde konaly trhy a lidé sem přicházeli prodávat a nakupovat různé zboží. Žihle tak nebyla jen obyčejnou zemědělskou vesnicí, ale poměrně brzy získala větší význam.

Ve 14. století měla některá městská práva. Po husitských válkách byla připojena k rabštejnskému panství. Velká změna přišla v roce 1559, kdy ji král Ferdinand I. povýšil na městečko. Žihle tehdy získala také svůj znak, právo pořádat pravidelné týdenní trhy i větší výroční trhy a také právo nižšího soudnictví. To znamenalo, že některé méně závažné spory se mohly řešit přímo v Žihli.

Do života Žihle výrazně zasáhla třicetiletá válka. Probíhala v letech 1618 až 1648 a byla velmi ničivá. Švédská vojska Žihli obsadila a vyplenila v letech 1639 a 1645. Někteří obyvatelé kvůli tomu zemřeli, další z obce odešli. Po skončení války proto bylo nutné Žihli znovu osídlit. Přicházeli sem lidé z Chudenicka a také německé rodiny z okolí Horního Slavkova. Postupně zde proto začala být hodně slyšet také němčina. Po roce 1660 se dokonce zápisy městské rady vedly v němčině. Žihle tak bývala místem, kde vedle sebe žili Češi i Němci a kde se během staletí měnila podoba místní společnosti.

V okolí Žihle se nachází mnoho rybníků. Územím protéká Žihelský potok, který je přítokem Mladotického potoka. Ten se potom vlévá do Střely, Střela do Berounky…

Jak je to dál? Do kterého moře voda ze zdejšího potoka doteče?

Berounka se vlévá do Vltavy, ta pak do Labe. Voda, která dnes protéká Žihelským potokem, se tedy nakonec může dostat až do Severního moře.

No, nevíme, jak by se na to tvářil starořecký filozof **Herakleitos z Efesu**, který tvrdil, že: *Nevstoupíš dvakrát do jedné řeky*.

Myslíte si, že měl pravdu?

My do žádných potoků ani řek nelezeme, protože už na to není počasí. Jen ťapeme, kam nás nohy táhnou. Kam to bude? Na břeh zdejšího rybníka. Jak se jmenuje, se nám nepodařilo dohledat. Jaké jméno byste mu dali vy?

Rybníky, potoky a mokřejší místa kolem nich jsou domovem mnoha živočichů. Můžete tu pozorovat žáby, ropuchy a pulce, vodní hmyz, potápníky, vodní ploštice, plže nebo škeble.

Jak se jmenuje hmyz, který trochu vypadá jako malý létající drak? Má obrovské průhledné oči, čtyři křehká průhledná křídla a dokáže létat dopředu, dozadu i skoro stát na místě.

5. Napište název hmyzu.

Krásně o něm umí vyprávět třeba zpěvák Dan Bárta…

V Žihelském potoce byl zaznamenán také vzácnější vodní brouk s latinským názvem *Limnichus sericeus*.

Je to maličký broučínek, kterého bychom při procházce skoro určitě přehlédli. Žije na písčitých a kamenitých březích potoků a řek a potřebuje zachovalá místa s čistým a přirozeným prostředím. V České republice je vzácný a patří mezi ohrožené druhy. Jak vypadá? Je tmavý a sotva větší než zrnko písku. Jeho tělíčko je pokryté jemnými chloupky, takže vypadá jako sametová tečka.

Rybník obcházíme, tak, že ho máme po levé ruce. Projdeme kolem chatek, srandovního grilu, obejdeme závoru a meteme ke kostelu. Jeho věžičku už vidíme před sebou.

Jako barvu má omítka kostela? Máte na sobě také takovou barvu? Tak ji chyťte a odříkejte básničku o vlacích, kterou jste se měli naučit.

Když to dokážete, jistojistě vás dnes nebudou bolet nožičky! :)

Jede vláček kolejáček,

pěkně houká do zatáček.

Jede, jede pro děti,

cestu zná už zpaměti.

Těsně před kostelem mineme budovu fary. Je to ta patrová barokní stavba, která by nutně potřebovala rekonstrukci. Zajímavé jsou slepé arkády na bočních fasádách. Arkáda je řada oblouků, ale v tomto případě za nimi nehledejte žádnou skutečnou krytou chodbu – oblouky jsou pouze vytvořené na zdi. Vidíte je?

Fara nebyla jen domem, kde bydlel kněz. Byla důležitá i pro fungování celé farnosti. Farář zde vedl matriky, tedy záznamy o lidech. Kdo se narodil, kdo si koho vzal, kdo zemřel… Díky těmto záznamům dnes historici mohou zjišťovat, jak lidé v minulosti žili. A pátrači po předcích hledat své prapraprababičky.

Míříme ke kostelu. Pokud budou vrátka otevřená, obhlédněte jeho zeď nalevo. Vidíte zakletého kamenného rytíře?

Na kostelních dveřích najděte cedulku a zjistěte z ní důležitou informaci.

6. Jak se jmenuje svatý, kterému je chrámek zasvěcen?

Jmenuje se tak někdo z vás? Šance jsou poměrně velké! Větší než u Ignáce nebo Rocha, po kterých se kostely také často jmenují.

Tato barokní stavba byla vybudována v 18. století. S její podobou je spojován významný architekt František Maxmilián Kaňka. Nový **kostel** vznikl rozšířením staršího gotického kostelíka. Svatostánek stojí u starého hřbitova, který obklopuje kamenná zeď. Půdorys domku Páně připomíná kříž s krátkými bočními rameny.

Namalujte prstem do vzduchu kříž a zkontrolujte, zda tomu odpovídá postavení kostela.

Když vstoupíte dovnitř, zaujme vás především barokní iluzivní výmalba. To znamená, že malby na stěnách a stropech jsou udělané tak šikovně, aby měl člověk pocit, že se prostor otevírá dál a kostel je mnohem větší. Barokní umělci pomocí malby dokázali vytvořit například iluzi dalších staveb, říms, falešných oken nebo otevřeného nebe.

Opouštíme kostel a přecházíme k další stavbě zásadního významu: k budově **obecního úřadu**.

Najděte někde poblíž obecní znak. Co na něm vidíte?

Rozpoznáte věž, bránu, mříž? A co plameny? Ty nám připomínají, že Žihle v minulosti zažila velký požár. Znak tedy není jen hezký obrázek – vypráví kus historie města.

Najděte poštovní schránku s tímto znakem.

7. Opište první slovo ve znaku.

Kousek za úřadem stojí žihelský **zámek**. Moc vesele ale nevypadá.

Na konci 16. století došlo k rozdělení rabštejnského panství. Mikuláš Libštejnský z Kolovrat vytvořil ze Žihle centrum vlastního panství a nechal zde vybudovat nové panské bydliště. Stavba byla dokončena přibližně kolem roku 1600. Dnes jí říkáme zámek, ale původně šlo o renesanční sídlo, které navazovalo na starší tvrz.

Zámek však postupně přestal sloužit panstvu. Později fungoval mimo jiné jako hostinec. Po roce 1945 jej využíval státní statek. Protože se o objekt později dostatečně nepečovalo, začal chátrat… A chátrá bohužel dál.

Jdeme hledat barokní **sochu svatého Jana Nepomuckého,** které je téměř 300 let. Najdete ji za čerpací stanicí.

Je vytesána z tvrdého hrubozrnného pískovce. Světec je na ní zobrazen v tradičním kanovnickém oděvu s křížem. Poznáte, na kterém předmětu stojí? Je to kniha. Tipnete si, která to je?

Kráčíme k nově opravenému **pomníku**, který připomíná oběti první světové války. Pětimetrový monument vznikl za první republiky, po druhé světové válce byl ale odstraněn. Před rokem (v roce 2025) se po skoro osmdesáti letech vrátil na své původní místo před obecním úřadem.

Stojíme u potoka a budeme se ho držet. Zatím ho máme po levé ruce, ale za krásně opravenou budovou s krámkem *Můj obchod* ho překročíme.

Zjistěte z cedulky na domě, jak se tato ulice jmenuje. (Cha, cha, to byl žert, ve skutečnosti ulice název nemá.)

Přejdeme most. Potok se tak ocitne po naší pravici. Divokým kachnám, co se v něm cachtají, je to ale zjevně úplně fuk.

Kdo nevěří, ať se jich zeptá: „Kač, kač, fukáč?“

Jistě vám to rády odkváknou.

Věděli byste, čím se liší divoký kačer od kachny? A proč tomu tak je?

Kačer je vždy barevnější *než jeho nápadnice. Má modrozelenou hlavu a na krku bílý proužek. Samička je celá hnědavá, jen při letu se její křídla zbarvují lehce do modra. Proč na kačenčích holkách příroda tolik šetřila? Z prozíravosti. Chtěla, aby byly nenápadné, když sedí na vajíčkách. Kačer, který má za úkol případné útočníky od hnízda odlákat, naopak vidět být musí. Pěkný je i kvůli tomu, aby padl do oka co největšímu počtu kačenek a ty s ním díky tomu měly co nejvíce káčátek. Emancipace prostě ještě v kachním světě neproběhla.*

Jak se jmenuje slavná pohádka od H. CH. Andersena o tomto zvířátku?

8. Doplňte: O ošklivém …..

Představte si, že v Žihli kdysi stával pivovar. Na jeho místě je dnes autobusová zastávka a zpevněná plocha.

Vidíte ji? Jdeme se na to místo podívat. Stojíte nejspíš přesně tam, kde se před více než 400 lety vařilo pivo. Možná je jeho vůně cítit i ze země. Kdo z vaší rodiny má na pěnivý mok nejlepší čuch?

Jisté je, že pivovarské budovy stály hned vedle staré radnice, takže o ochutnávače jistě neměly nouzi. Samozřejmě využívaly vodu z potoka, která se v podobných provozech náramně hodí.

Ale ta zastávka! Ta je tedy popsaná! Nápisy si raději nečtěte. Ty by ocenili čeští rapeři jako Hard Rico nebo Dollar Prync. My ne! :)

Od alkoholu však zpět do reality. Vidíte Dům dětí a mládeže Raketa? Připomíná banánovo-meruňkovou zmrzlinu… Nehledejte jeho trysky, ale naproti němu objevte **smírčí kříž**.

Tento kámen je něco jako kamenná vzpomínka na středověk. Lidé si tehdy podobnými kříži připomínali důležité nebo smutné události. Co přesně se stalo právě tady, se už nikdy nedozvíme, ale právě to dělá kámen tajemným.

Nejde o klasický kříž se čtyřmi rameny, ale spíš o kamennou kruhovou desku s reliéfem kříže. Podobné kameny se dochovaly na více místech severního Plzeňska. Právě tento typ je pro zdejší kraj typický.

Za plotem napravo bystří spatří několik trpaslíků.

Jak se jmenovala princezna, která s nimi ve známé pohádce bydlela? A jak se jmenovalo všech 7 trpaslíků?

Jmenujte je. Pokud vám některý vypadne, za každého zapomenutého udělejte dřep.

Kromě klasický trpaslíků hlídá zahrádku i jeden šmoula.

9. Jakou barvu má šmoulí čepice?

Teď si zvesela zazpíváme a pak odbočíme doleva ke hřbitovu. Není totiž *nutno, aby bylo stále veselo*. Ze které filmové pohádky je píseň, ve které zazní tato slova? Ano, čeká nás smutnější část dnešního vyprávění.

Umí se smát i prát

a každý má je rád.

I vy je račte znát – šmouly!

Kam přijdou, tam je šou,

skáčou a tancujou,

vysoký jsou na dva couly.

Že všechno dovedou,

to není náhodou,

zkrátka to s přírodou – koulí!

U kamenného ukazatele odbočíme doleva a míříme na hřbitov.

Jedna z nejsmutnějších kapitol dějin Žihle přišla na konci druhé světové války. Na hřbitově u kostela svatého Filipa a Jakuba se nachází hromadný válečný hrob a **památník 273 vězňů**, kteří zemřeli při transportu na konci války.

Transport dorazil do Žihle 17. dubna 1945. Z nacistických věznic a koncentračních zařízení bylo převáženo 1 880 vězňů. Místní lidé se jim snažili pomáhat. Přesto v Žihli zemřelo 273 lidí. Už tolik utrpení nevydrželi… Oběti pocházely z různých zemí. Byli mezi nimi například Češi, Slováci, Poláci, Rusové, Jugoslávci, Maďaři, Francouzi, Italové a Belgičané.

Je to moc smutné místo, tak se prosím chovejte tiše. Zde tajenku luštit nebudeme…

Na hřbitově najdete také **kostel svatého Filipa a Jakuba**. Jde o barokní stavbu, která vznikla přestavbou staršího kostela v 18. století.

Před vstupem do svatostánku stojí sochy svatého Filipa a svatého Jakuba. Oba patří mezi Ježíšovy apoštoly a jejich společný svátek připadá v církevním kalendáři na stejný den. Svatého Jakuba můžeme na obrazech a sochách často poznat podle jeho poutnických pomůcek, například hole nebo mušle k pití. Pokud si sochy chcete prohlédnout, musíte hřbitov obejít. Nejdete mušličku?

Vracíme se ke kamennému ukazateli. Cestou napravo vypátrejte keramickou kočičku a zamňoukejte. Případně doporučujeme osvědčený pozdrav: „Čauky – mňauky!“

Nedaleko od kamene je na sloupu umístěna turistická značka se šipkou. I tu je potřeba vypátrat.

Zjistěte z vrchní cedulky, v jaké nadmořské výšce se nacházíte. Číslice sečtěte.

10. Napište výslednou číslici.

Pokračujeme obcí směrem ke kolejím.

Nalevo mijíme **sochu svatého Judy Tadeáše**. Juda Tadeáš rovněž patří mezi apoštoly a v křesťanské tradici je znám jako patron lidí, kteří se ocitli v těžkých nebo téměř bezvýchodných situacích. Jak na žihelské soše poznáme, že je to on? Podle knihy a kyje.

I když… Máme-li být upřímní, kdybychom si to nepřečetli, tak bychom kyj a knihu hledali marně. :)

Jak jsme na tom s Tadeáši? Vyrazil s námi nějaký na výlet s tajenkou? Tak, Téďo, zkus jako první zjistit, kolik je hodin. Že nevíš jak? My ti poradíme.

Napravo mineme obchod, pak také školu.

Jsou na ní sluneční hodiny. Kolik ukazují?

Sluneční hodiny fungují jednoduše – využívají stín, který vrhá tyčka nebo jiný předmět na ciferník. Když na něj svítí Slunce, stín se během dne pomalu posouvá, protože se Země otáčí kolem své osy. Podle polohy stínu můžeme určit přibližný čas. Protože se Slunce během roku na obloze pohybuje trochu jinak a sluneční hodiny nejsou úplně stejné jako naše běžné hodiny, nemusí vždy ukazovat přesný čas. V minulosti ale byly sluneční hodiny jedním z nejjednodušších způsobů, jak lidé poznávali, kolik je hodin.

Kráčíme vzhůru k místu, kde mohou hladoví pojíst. Je to restaurace U Kiliána a vaří tady opravdu dobře! Doporučujeme!

Už jste napapkaní? Tak hurá ke kolejím. Do cíle to máme 5 minut chůze.

Říkali jsme vám, že dnes potkáme ještě jednu léčivou rostlinu. Vidíte ji někde kolem sebe?

Je to náš národní strom – lípa.

Víte, že byla lípa odedávna nazývána královnou medonosných rostlin? Z jednoho jejího květu může včela vysát až 7 mg nektaru. Lipový med je jeden z nejlepších a jeho použití k léčebným účelům bylo známo už před šesti tisíci lety v Egyptě a starém Řecku. Medem se léčily rány, řada chorob, uchovávalo se v něm maso, aby se nekazilo. Dříve se skladoval v soudcích vyrobených z lipového dřeva, protože v nich nehořkne, nenasaje nepříjemný pach a dobře si uchovává přírodní vůni a chuť.

Z lipového dřeva jsou vyřezány slavné oltáře, neboť se toto dřevo latinsky nazývalo lignum sanctum, *což v překladu znamená svaté dřevo. (A také je poměrně měkké, takže se z něj dobře vyřezává.) Národní obuví některých evropských států jsou dřeváky. Nejtrvanlivější, jak se ukázalo, jsou z lipového dřeva. Dá se v nich ujít 352 km. V dřevácích z topolového dřeva jen 142 km. Kdo by si chtěl vyzkoušet takové botky? Alespoň na tento výlet…*

U kolejí odbočte doprava – a jste zpátky na železniční stanici.

Tajenku máme vyluštěnou. Kouká z ní rodinný pár. Proč? Vysvětlíme pověstí.

Kdysi prý žili v těchto lesích bába a dědek, kteří byli velmi lakomí a nikomu nechtěli nic dát. Jednoho dne šel kolem jejich domu chudý poutník a poprosil je o trochu jídla a vody. Bába ho však odbyla a dědek ho dokonce vyháněl, aby šel pryč. Což neměli dělat. Poutník nebyl ledajaký potulkář, ale bytost obdařená vyšší mocí. I rozhodl se jejich lakotu potrestat. Jak bábu, tak dědka proměnil v obrovské kameny. Od té doby stojí uprostřed lesa. Jak se jmenují? Bába a Dědek. Jak jinak, že?

Pokud chcete, můžete se k těmto žulovým kamenům jít podívat. Kudy? Dozvíte se na konci tohoto textu.

Máme hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Doufáme, že se vám dnešní výlet líbil, a děkujeme, že jste si s námi zahráli. Také děkujeme Destinační společnosti Postřelí, že nám výlet pomohla vymyslet a nabídla ho všem výletníkům ke stažení zdarma.

Přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! ☺

Tip navíc: Cesta za Dědkem a Bábou

Nedaleko Žihle stojí v lesích přírodního parku Horní Střela dva obrovské žulové balvany. Lidé jim říkají Bába a Dědek. Nejde o kameny, které sem dotlačil ledovec, jak tomu bývá u některých jiných velkých balvanů. Vznikly přímo na tomto místě rozpadem žuly. Žula je velmi tvrdá hornina, která kdysi dávno pomalu tuhla hluboko pod zemí. Postupně se dostala blíž k povrchu a miliony let na ni působily teplo, voda, vzduch a změny počasí. Klima ji nahlodávalo, narušovalo její povrch, ten praskal, drolil se, odpadal, … Až nakonec zbyla jen nejodolnější zdravá jádra.

Bába je přibližně 6 metrů vysoká a 12 metrů široká. Dědek je o něco menší – měří asi 5 metrů na výšku a kolem 8 metrů na šířku. Obrovské kameny navíc působí dojmem, jako by byly jen položené na lesní půdě. Právě proto jsou tak působivé.

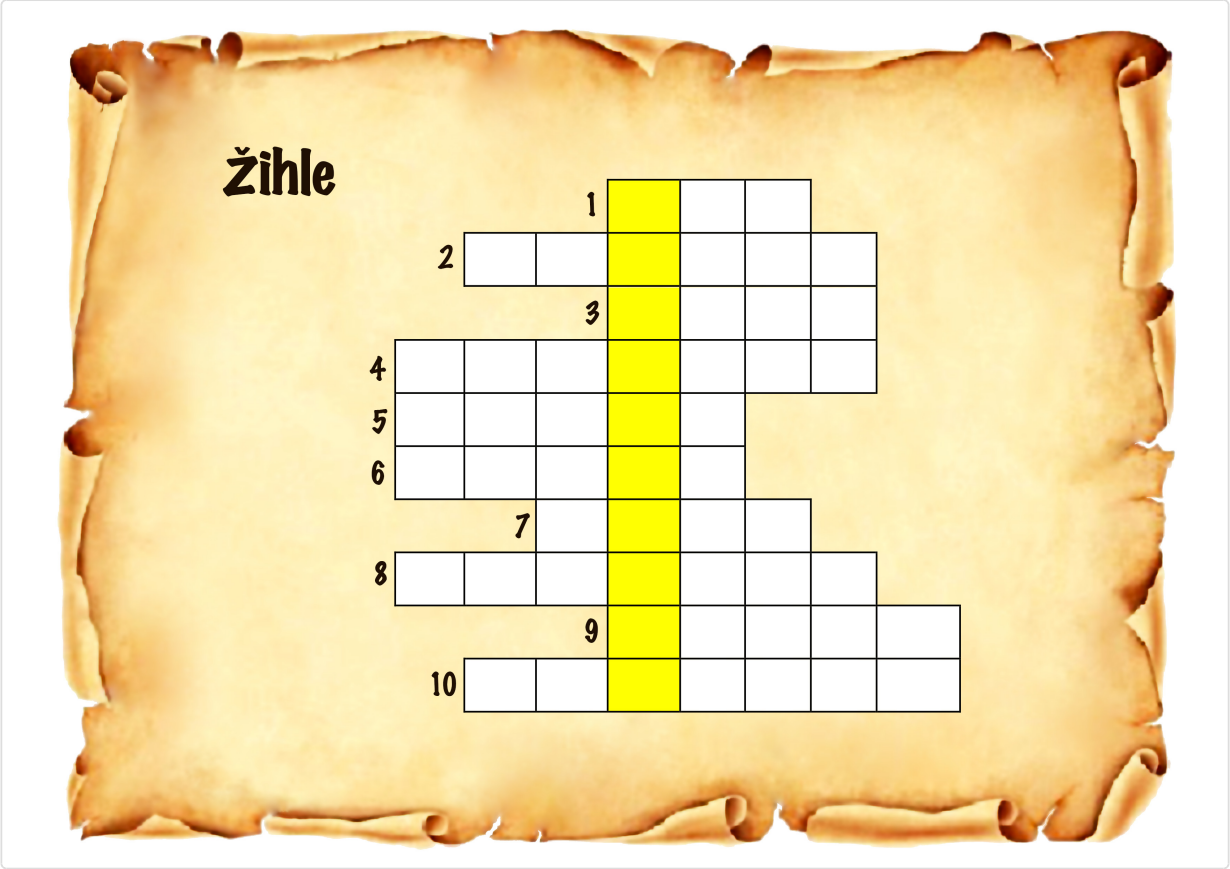
A neuchvátí vás tu jen Bába a Dědek. Asi kilometr západně od nich se nachází místečko zvané U Lomu, kde najdete skupiny menších žulových balvanů, které vytvářejí malé skalní město. Nedaleko je také známý Žihelský viklan. Viklan je velký kámen, který se dotýká podkladu jen malou částí svého povrchu, takže může působit dojmem, že každou chvíli přepadne na stranu, na kterou se naklání.

K balvanům vede od kolejí ze Žihle žlutá turistická značka. K Dědkovi to máte zhruba 2 kilometry, k Bábě o něco více.

V textu byly použity mimo jiné texty z webů www.kudyznudy.cz, www.pohadkozem.cz, https://pamatkovykatalog.cz/, https://www.obec-zihle.cz/, https://www.visitplzenskykraj.eu/, https://www.regiontourist.cz/.

Otázky k tajence

1. **Opište poslední číslici.**
2. **Jakou barvu má nápis?**
3. **Napište, jak se jmenuje „garáž“ pro vlaky?**
4. **Jak se jmenuje princezna?**
5. **Napište název hmyzu.**
6. **Jak se jmenuje svatý, kterému je zasvěcen?**
7. **Opište první slovo ve znaku.**
8. **Doplňte: O ošklivém .....**
9. **Jakou barvu má šmoulí čepice?**
10. **Napište výslednou číslici.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 03.11.2026 13:01